

**Міністерство освіти і науки України  
Карпатський національний університет  
імені Василя Стефаника  
Навчально-науковий юридичний інститут  
Кафедра конституційного, міжнародного  
та адміністративного права**

**ФЕДОРОНЧУК А. В.**

**ДЖЕРЕЛА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**

*Методичні вказівки для підготовки до семінарських  
(практичних) занять студентів заочної форми навчання*

*Освітньо-професійна програма  
«Міжнародне та європейське право»,  
спеціальність 081 «Право»*

**м. Івано-Франківськ  
2025 рік**

Схвалено на засіданні кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету ім. В. Стефаника (протокол № 1 від 25 серпня 2025 року).

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № \_\_\_\_ від \_\_\_\_ 202\_ року).

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № \_\_\_\_ від \_\_\_\_ 202\_ року).

Рецензенти:

**Книш Віталій Васильович** – доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника;

**Стефанишин Наталія Михайлівна** – кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Розробник (керівник навчальної дисципліни):

**Федорончук А. В.** Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Джерела європейського права» для студентів заочної форми навчання. Навчально-науковий юридичний інститут Карпатського національного університету ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2025. 15 с.

Методичні вказівки розроблені на основі Навчального плану підготовки бакалавра (кваліфікація: бакалавр права) з галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право Освітньо-професійної програми «Міжнародне та європейське право» Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету ім. В. Стефаника від 2019 року і призначені для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Джерела

європейського права», а також підготовки до здачі заліку. У вказівках містяться: практичні завдання до семінарських (практичних) занять, які включають короткі методичні вказівки, що полегшать підготовку до занять, переліки питань, які виносяться на обговорення на занятті. До кожної теми поданий перелік літератури.

Методичні вказівки призначені для студентів, аспірантів, науковців, викладачів.

## ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Джерела європейського права» є сутність, особливості, закономірності функціонування системи та тенденції розвитку джерел європейського права загалом, а також сутність джерел національного права держав-членів Європейського Союзу, джерел права Європейського Союзу, джерел права Ради Європи зокрема, їх зв'язки, співвідношення джерел європейського права з джерелами міжнародного права.

Метою навчальної дисципліни «Джерела європейського права» є підготовка фахівця, що володіє знаннями з європейського права, необхідними у правозастосовчій діяльності, ознайомлення з сутністю, особливостями джерел європейського права, а також отримання навичок роботи з джерелами європейського права та їх тлумачення.

У наш час не можна бути юристом вищої кваліфікації, не маючи уявлення про джерела європейського права. Адже саме вони є основою для розвитку і закріплення багатьох новітніх правових концепцій та інститутів. Окрім того, на сьогодні наша держава знаходиться на шляху до повноправного членства у Європейському Союзі. Тому, знання сутності джерел європейського права, їх системи та особливостей функціонування, зв'язку з джерелами національного права дасть змогу більш глибоко та повно зрозуміти процеси політичної, юридичної, економічної, соціальної та культурної європейської інтеграції.

При вивченні навчальної дисципліни «Джерела європейського права» застосовуються такі форми організації навчального процесу як: лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота студентів. Підготовка студента до семінарських (практичних) занять є надзвичайно важливою складовою у навчальному процесі, адже дає змогу отримати знання щодо правової природи та сутності джерел європейського права, їх класифікації, особливостей функціонування системи джерел європейського права, співвідношення джерел європейського права з джерелами міжнародного права, джерелами права Європейського Союзу, джерелами права Ради Європи, а також, завдяки отриманим знанням виробити та вдосконалити наявні навички роботи з джерелами європейського права, в тому числі щодо їх тлумачення.

## ЗМІСТ

|                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП.....                                                                              | 3  |
| СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ.....                                                    | 5  |
| <b>Змістовий модуль 1. «Основи європейського права»</b>                                 |    |
| Заняття № 1. Тема 2. Джерела європейського права:<br>загальнотеоретичні<br>аспекти..... | 5  |
| <b>Змістовий модуль 2. «Система джерел європейського права»</b>                         |    |
| Заняття № 2. Тема 3. Джерела права Європейського Союзу.....                             | 7  |
| РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО НАВЧАЛЬНОЇ<br>ДИСЦИПЛІНИ.....                               | 11 |

## **СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ**

### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**

#### **ТЕМА II: ДЖЕРЕЛА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ**

##### **Семінарське (практичне) заняття № 1 (2 год.)**

##### **Питання для обговорення:**

1. Поняття джерела права. Вчення про джерела права.
2. Поняття джерел європейського права. Актуальність і необхідність вивчення джерел європейського права.
3. Система джерел європейського права.
4. Співвідношення джерел європейського права та джерел міжнародного права.
5. Співвідношення джерел європейського права та джерел права Європейського Союзу.
6. Співвідношення та вплив джерел європейського права на розвиток національних правових систем (джерел національного права держав-членів Європейського Союзу).
7. Співвідношення джерел європейського права та джерел права Ради Європи.

##### **Рекомендації до вивчення теми:**

Для якісної підготовки до семінарських (практичних) занять необхідно використати рекомендовану літературу. Питання європейського права та джерел європейського права висвітлюються у наукових статтях, матеріалах наукових та науково-практичних конференцій, засобах масової інформації, тому необхідно користуватися і цими джерелами. Обов'язковою умовою якісного вивчення та засвоєння матеріалу теми є опрацювання тексту першоджерел.

## **Після вивчення теми студенти повинні знати (вміти):**

- поняття джерела права, основні ідеї, погляди, концепції вчення про джерела права;
- поняття джерел європейського права;
- охарактеризувати систему джерел європейського права;
- як співвідносяться джерела європейського права та джерела міжнародного права;
- як співвідносяться джерела європейського права та джерела права Європейського Союзу;
- як співвідносяться джерела європейського права та джерела національного права держав-членів Європейського Союзу;
- як співвідносяться джерела європейського права та джерела права Ради Європи.

## **Практичні завдання:**

1. Підготуйте есе на тему:

- 1) Джерела права в романо-германській (континентальній або нормативно-правового акту) правовій системі;
- 2) Джерела права в англо-американській (загального права або судово-прецедентній) правовій системі.

2. Зобразіть схематично систему джерел європейського права.

3. Розкрийте зміст понять для більш кращого оволодіння темою: джерело права, джерело європейського права, система джерел європейського права, джерела міжнародного права, джерела права Європейського Союзу, джерела національного права держав-членів Європейського Союзу, джерела права Ради Європи.

## **Рекомендована література до теми:**

1. Богачова Л. Л. Джерела європейського та національного права. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Випуск 24. Харків, 2012. 17-26 с.
2. Корнієнко М. В. Співвідношення права ЄС та європейського права. Право і суспільство. № 3. Дніпро, 2012. 18-22 с.

3. Білосорьов Є. В. Джерела права в державах континентального і загального права: проблеми їх детермінації. Право. Випуск 22. Ужгород, 2013. 120-127 с.
4. Хомюк Н. С. Сучасна система джерел права України: загальнотеоретичні аспекти. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Львів, 2015. 19 с.
5. Меленко С. Г., Меленко О. В. Види та аксіологічні особливості світоглядних джерел європейського права. Юридичний науковий електронний журнал № 3, Запоріжжя, 2015. 194-197 с.
6. Меленко С. Г. Світоглядні джерела європейського права. Антропосоціокультурна природа права: матеріали наукової конференції (Чернівці, 25-27 травня 2016 р.). Чернівці, 2016. 457-467 с.
7. Оніщенко Н. До питання про категорію «джерело права»: ретроспективний аналіз, дискусії, сучасний погляд. Право України № 10. Київ, 2016. 56-63 с.
8. Сахнюк В. Прояв наднаціональності у функціонуванні інституційної системи Європейського Союзу. Підприємство, господарство і право № 4. Київ, 2017. 197-200 с.
9. Невзоров, І. Л. Деякі дискусійні аспекти, що обумовлюють необхідність подальшої інновації вчення про джерела права. Проблеми нормотворення, реалізації та тлумачення норм права у світлі загальновизнаного принципу верховенства права: тези доп. та повідомл. учасників IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 3-4 жовт. 2019 р.). Харків, 2019. 180-183 с.
10. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2020. 212 с.
11. Гусяк М. П. Статути як джерело права: порівняльно-правове дослідження. дис. ... доктора філософії: 081 – Право. Київ, 2021. 242 с.
12. Витоки та джерела європейської правової традиції: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, спеціальність – 081 «Право». Одеса, 2021. – 163 с.
13. Андрій М. Міжнародні нормативні акти як джерела регулювання зовнішньоекономічних відносин та їх співвідношення з національним законодавством України. Підприємство, господарство і право № 1 (2021). Дата публікації: 22.02.2023. 64-68 с.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА ДЖЕРЕЛ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**

### **ТЕМА III: ДЖЕРЕЛА ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

#### **Семінарське (практичне) заняття № 2 (2 год.)**

##### **Питання для обговорення:**

1. Поняття джерел права Європейського Союзу. Класифікація джерел права Європейського Союзу. Первинні (основні) та вторинні (допоміжні, похідні) джерела права Європейського Союзу, їх класифікація.
2. Міжнародні договори як джерело права Європейського Союзу.
3. Установчі договори як основні джерела права Європейського Союзу. Загальна характеристика установчих договорів про створення Європейських Співтовариств та Європейського Союзу як первинного джерела європейського права (Паризький договір про створення Європейського співтовариства з вугілля та сталі 1951 р., два Римські договори 1957 р. про заснування Європейського економічного співтовариства та Європейського Співтовариства з атомної енергії, Договір про злиття 1965 р., Єдиний європейський акт 1986 р., Маастрихтський договір про Європейський Союз 1992 р., Амстердамський договір 1997 р., акти про приєднання нових держав-членів, Хартія Європейського Союзу про основні права 2000 р.).
4. Принципи права як первинне джерело європейського права. Загальні та спеціальні принципи.
5. Відмінність принципів права Європейського Союзу від принципів, які визначають співвідношення правової системи Європейського Союзу з правовими системами держав-членів Європейського Союзу (принцип обов'язкової юридичної сили права Європейського Союзу і принцип прямої дії права Європейського Союзу).
6. Правові звичаї як первинні джерела права Європейського Союзу.
7. Поняття вторинних джерел права Європейського Союзу. Нормативно-правові акти. Система правових актів прийнятих основними інститутами й іншими органами Європейського Союзу:

регламенти, директиви, рішення, рекомендації, висновки (видають Європейська рада та Європейська комісія).

8. Нормативні договори (міжнародні договори Європейського Союзу, конвенції між державами-членами, міжінституційні угоди: між Європейською Радою, Європейською комісією і Європейським парламентом) як вторинне джерело європейського права.

9. Загальна характеристика договорів, які укладаються Європейським Союзом.

10. Акти, що додаються до установчих договорів: конвенції, додатки, протоколи, декларації.

11. Акти *sui generis* (акти, що видаються інститутами Європейського Союзу в формах, які не передбачені установчими документами Європейського Союзу) як вторинне джерело європейського права.

12. Правова доктрина як вторинне джерело права Європейського Союзу.

### **Рекомендації до вивчення теми:**

Для якісної підготовки до семінарських (практичних) занять необхідно використати рекомендовану літературу. Питання європейського права та джерел європейського права висвітлюються у наукових статтях, матеріалах наукових та науково-практичних конференцій, засобах масової інформації, тому необхідно користуватися і цими джерелами. Обов'язковою умовою якісного вивчення та засвоєння матеріалу теми є опрацювання тексту першоджерел.

### **Після вивчення теми студенти повинні знати (вміти):**

- поняття джерел права Європейського Союзу, їх класифікацію;
- охарактеризувати основні джерела права Європейського Союзу.

### **Практичні завдання:**

1. Підготуйте есе на тему:

- 1) Ієрархія джерел права Європейського Союзу;

2) Вплив джерел права Європейського Союзу на джерела права України.

2. Зобразіть схематично систему джерел Європейського Союзу.

3. Розкрийте зміст понять для більш кращого оволодіння темою: первинні джерела права Європейського Союзу, вторинні джерела права Європейського Союзу, міжнародні договори, установчі договори Європейського Союзу, принципи права, правовий звичай, нормативно-правовий акт, регламент, директива, рішення, рекомендації, висновки, нормативні договори, конвенції, міжінституційні угоди, протоколи, декларації, акти *sui generis*, правова доктрина.

### **Рекомендована література до теми:**

1. Смирнова К. В. Джерела права Європейського Союзу. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2005. 18 с.

2. Москаленко О. М. Джерела права Європейського Союзу (міжнародно-правовий аналіз): автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2006. 17 с.

3. Смирнова К. В. Вплив Лісабонського договору на систему джерел права Європейського Союзу. Європейські студії і право № 1 (3). Електронне наукове видання. Одеса, 2011. 7-14 с.

4. Стрельцова О. В. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. Альманах права. Випуск 3. Київ, 2012. 265-269 с.

5. Яковюк І. Система джерел права Європейського Союзу: загальна характеристика. Філософія права і загальна теорія права № 1, Харків, 2013. 209-220 с.

6. Форманюк В. В. Система джерел права Європейського Союзу. Південноукраїнський правничий часопис. Випуск 2. Одеса, 2015. 83-88 с.

7. Головач А. Й., Гадьмаші В. Р. Сутність та особливості джерел права Європейського Союзу. Право і суспільство № 4 частина 2, Дніпро, 2015. 12-16 с.

8. Ратушний С. М. Угода про асоціацію Україна – ЄС як джерело права Європейського Союзу. Правове регулювання економіки № 15. Київ, 2015. 261-274 с.
9. Попко В. В. Юридична природа Європейського Союзу. Журнал порівняльного і європейського права Випуск 1, Київ, 2016. 92-104 с.
10. Михайлова О. С. Міжнародні договори як первинне джерело права Європейського Союзу. Прикарпатський юридичний вісник. Збірник наукових праць. Науково-практичне юридичне видання. Випуск 1 (10) Івано-Франківськ, 2016. 290 с.
11. Смирнова К. Джерела права Європейського Союзу: новітні тенденції розвитку. Право України № 6. Київ, 2017. 90-97 с.
12. Панкратова В. О. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. Правові горизонти. Т. 14, № 2. Суми, 2021. 111-117 с.
13. Атаманчук З. А. Міжнародні договори в системі джерел права Європейського Союзу. World journal. International periodic scientific journal. Issue № 16 Part 2. Bulgaria, 2022. 145 p.
14. Кушніренко, О., & Кушніренко, Є. (2023). ДОСЯГНЕННЯ ЦИФРОВОЇ АВТОНОМІЇ УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ВЕКТОР ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС. Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології, 2(1). Опубліковано: 28.02.2023 <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-1-3>

### **Рекомендована література до навчальної дисципліни:**

1. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Римське право як підґрунтя сучасного права Європи. Актуальні проблеми держави і права. Одеса, 2005. 10-17 с.
2. Смирнова К. В. Джерела права Європейського Союзу. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2005. 18 с.
3. Москаленко О. М. Джерела права Європейського Союзу (міжнародно-правовий аналіз): автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2006. 17 с.
4. Вовк В. М. Римське право і сучасне європейське право. Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно-правові дослідження» № 2. Київ, 2009. 14-19 с.

5. Богачова Л. Л. Вплив європейського права на розвиток національних правових систем. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Випуск 18. Харків, 2009. 33-44 с.

6. Марчук М. І. Теоретичні проблеми дефініції права Європейського Союзу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 872. Серія: Право. Випуск № 7. Харків, 2009. 167-171 с.

7. Смирнова К. В. Вплив Лісабонського договору на систему джерел права Європейського Союзу. Європейські студії і право № 1 (3). Електронне наукове видання. Одеса, 2011. 7-14 с.

8. Богачова Л. Л. Джерела європейського та національного права. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Випуск 24. Харків, 2012. 17-26 с.

9. Корнієнко М. В. Співвідношення права ЄС та європейського права. Право і суспільство. № 3. Дніпро, 2012. 18-22 с.

10. Стрельцова О. В. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. Альманах права. Випуск 3. Київ, 2012. 265-269 с.

11. Богачова Л. Л. Принципи європейського і національного права (порівняльно-правовий аналіз критеріїв класифікації). Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Випуск 26. Харків, 2013. 312 с

12. Білозорьов Є. В. Джерела права в державах континентального і загального права: проблеми їх детермінації. Право. Випуск 22. Ужгород, 2013. 120-127 с.

13. Богачова Л. Л. Принцип правової визначеності в європейському і національному праві (змістовна характеристика). Теорія і практика правознавства, Том 2 № 4. Харків, 2013. 70 с.

14. Яковюк І. Система джерел права Європейського Союзу: загальна характеристика. Філософія права і загальна теорія права № 1, Харків, 2013. 209-220 с.

15. Гордимов А. Доктринальні джерела права в умовах глобалізації. Право України № 9. Київ, 2014. 147-154 с.

16. Форманюк В. В. Система джерел права Європейського Союзу. Південноукраїнський правничий часопис. Випуск 2. Одеса, 2015. 83-88 с.

17. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. Кн. перша: Інституційне право Європейського союзу. Київ, 2015. 312 с.

18. Хомюк Н. С. Сучасна система джерел права України: загальнотеоретичні аспекти. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Львів, 2015. 19 с.

19. Богачова Л. Л. Нормативно-правовий договір як джерело національного та європейського права. Право і суспільство №6-2. Дніпро, 2015. 8-13 с.

20. Головач А. Й., Гадьмаші В. Р. Сутність та особливості джерел права Європейського Союзу. Право і суспільство № 4 частина 2, Дніпро, 2015. 12-16 с.

21. Ратушний С. М. Угода про асоціацію Україна – ЄС як джерело права Європейського Союзу. Правове регулювання економіки № 15. Київ, 2015. 261-274 с.

22. Меленко С. Г., Меленко О. В. Види та аксіологічні особливості світоглядних джерел європейського права. Юридичний науковий електронний журнал № 3, Запоріжжя, 2015. 194-197 с.

23. Меленко С. Г. Світоглядні джерела європейського права. Антропосоціокультурна природа права: матеріали наукової конференції (Чернівці, 25-27 травня 2016 р.). Чернівецький нац. ун-т, Чернівці, 2016. 457-467 с.

24. Богачова Л. Л. Нормативно-правовий акт як джерело національного та європейського права. Альманах міжнародного права Випуск 14, Одеса, 2016. 4-13 с.

25. Оніщенко Н. До питання про категорію «джерело права»: ретроспективний аналіз, дискусії, сучасний погляд. Право України № 10. Київ, 2016. 56-63 с.

26. Клабан В. Вплив права Європейського Союзу на сучасні системи джерел права Чеської Республіки та України. Історико-правовий часопис: журнал. 3 1 (7), упоряд. О. Крикунов. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Луцьк, 2016. 211-215 с.

27. Попко В. В. Юридична природа Європейського Союзу. Журнал порівняльного і європейського права Випуск 1, Київ, 2016. 92-104 с.

28. Куровська І. Принцип «верховенства права» як провідний принцип права Європейського Союзу та Ради Європи. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 3. Київ, 2016. 86-89 с.

29. Михайлова О. С. Міжнародні договори як первинне джерело права Європейського Союзу. Прикарпатський юридичний вісник.

Збірник наукових праць. Науково-практичне юридичне видання. Випуск 1 (10) Івано-Франківськ, 2016. 290 с.

30. Заяць Н. В. Місце європейського права в системі міжнародного права. Міжнародний конгрес європейського права: збірн. наук. праць (м. Одеса, 21-22 квітня 2017 р.). Одеса, 2017. 356 с.

31. Кучук А. М. Практика Європейського суду з прав людини як джерело національного права: матеріали круглого столу (м. Дніпро, 24 листоп. 2017 р.). Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2017. 100 с.

32. Яворська І. Рішення суду ЄС як джерело права внутрішнього ринку Європейського Союзу. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. Випуск 42. Львів, 2017. 201-207 с.

33. Смирнова К. Джерела права Європейського Союзу: новітні тенденції розвитку. Право України № 6. Київ, 2017. 90-97 с.

34. Мальвіна Г. Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право № 12. Київ, 2018. 351-354 с.

35. Кузьма В. Ю. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Одеса, 2018. 21 с.

36. Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС. Монографія. Харків, 2018. 528 с.

37. Невзоров, І. Л. Деякі дискусійні аспекти, що обумовлюють необхідність подальшої інновації вчення про джерела права. Проблеми нормотворення, реалізації та тлумачення норм права у світлі загальновизнаного принципу верховенства права: тези доп. та повідомл. учасників IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 3-4 жовт. 2019 р.). Харків, 2019. 180-183 с.

38. Дейнеко Д. О. Поняття «європейське право» та «європеїзація» правової системи України. Журнал європейського і порівняльного права. Випуск 10 (1-2). Київ, 2019. 79-87 с.

39. Каленіченко Л. І. Співвідношення національного та міжнародного права в розрізі адаптації національної системи законодавства до європейського законодавства. Юридичний науковий електронний журнал. № 6. Харків, 2019. 24-27 с.

40. Тетарчук І. В. Європейське право (право Європейського Союзу). Практичний посібник. Київ, 2020. 158 с.

41. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2020. 212 с.

42. Міма І. В. Порівняльно-правовий аналіз взаємозв'язку національного та міжнародного права в умовах інтеграційних процесів. *Juris Europensis Scientia*. Вип. 4. Міжнародне право. Кривий Ріг, 2020. 181-185 с.

43. Калюжна С. В. Історичне значення римського права та його вплив на розвиток сучасного європейського права. Римське право у світлі сучасної методології гуманітарного знання: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 29 травня 2020 року). Хмельницький, 2020. 134 с

44. Гусяк М. П. Статути як джерело права: порівняльно-правове дослідження. дис. ... доктора філософії: 081 – Право. Київ, 2021. 242 с.

45. Витоки та джерела європейської правової традиції: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, спеціальність – 081 «Право». Одеса, 2021. 163 с.

46. Панкратова В. О. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. *Правові горизонти*. Т. 14, № 2. Суми, 2021. 111-117 с.

47. Атаманчук З. А. Міжнародні договори в системі джерел права Європейського Союзу. *World journal. International periodic scientific journal*. Issue № 16 Part 2. Bulgaria, 2022. 145 p.

48. Цвіркун Юрій Європейські стандарти справедливого суду та їх застосування під час вирішення публічно-правових спорів. *Актуальні проблеми правознавства* № 3. 2023. 76-83 с.